

EINSTEINOVA APROXIMACE: ŠÍLENÝ, ZLÝ A NEBEZPEČNÝ SHELDON

Ve čtrnácté epizodě třetí série, „Einsteinova aproximace“, a v mnoha dalších epizodách se pozastavujeme nad vykreslením Sheldona coby typického vědce.

„Nejsem tak slavný jako Stephen Hawking, nicméně alespoň ve Spojených státech mám na vědce poměrně vysoký status celebrity. Je to ohromná zodpovědnost, kterou neberu na lehkou váhu.“

– *In the Words of Neil deGrasse Tyson: The Inspiring Voice of Science* (Slovy Neila deGrasse Tysona: Inspirativní hlas vědy), 2014

„Kdyby nás někdo žádal, abychom vybrali vhodného nástupce děsivého stvoření Viktora Frankensteina, koho bychom měli z dnešního inventáře hrůz zvolit? Bombu? Kyborgy? Geneticky syntetizované androidy? Psychologizovaný intelektuální pracovník? Despotický počítač? Moderní věda nabízí hotovou přehršel nestvůr, že? Nepochybuji, že existuje mnoho vědců, možná je jich dokonce většina, kteří se domnívají, že všechny tyto a tisíce dalších zvráceností jim byly přiřčeny neprávem. Tyto nestvůry, argumentovali by, jsou zmetky technologie, hříchy vědy aplikované, nikoliv té ryzi. Možná jim odvolávání se na tak nejasné dělení práce pomáhá uklidnit svědomí... Doktor Faustus, doktor Frankenstein, doktor Moreau, doktor Jekyll, doktor Cyclops, doktor Caligari, doktor Divnoláska. Vědec, který se nepostaví čelem tomuto vytrvalému varovnému folklóru šílených doktorů, je sám

tím nejhorším nepřítelem vědy. V těchto výjevech populární kultury se odráží skutečné obavy veřejnosti ze strohé, odosobněné koncepce vědeckých znalostí – strach z toho, že naši vědci, slušní muži a ženy s čestnými úmysly se stanou titány vyrábějícími nestvůry. Co je to nestvůra? Plod... moci bez duchovní inteligence.“

– Theodore Roszak, *The Monster and the Titan: Science, Knowledge, and Gnosis* (Nestvůra a titán: Věda, vědomosti a gnóze), 1974

Sheldon: „Nebudu popírat, že k tobě chovám city, které se nedají vyjádřit jinak. Chvilí jsem si myslel, že mám v mozku parazita, ale to je přitažené za vlasy. Jediným vysvětlením je láska.“

– „Kompenzace maturitního plesu“, 8. epizoda 8. série

Simulakra vědců

Toto simulakrum je jedním z určujících rysů dnešní kultury. Simulakrum obecně je vyobrazení či znázornění někoho nebo něčeho, které zcela nahradilo originál, jež mělo pouze představovat. Jinými slovy, simulakrum se zdá skutečnější než původní realita. Simulakrum vědce v moderních médiích je ukázkovým příkladem.

V dnešním světě jsou představy o vědě a vědcích téměř výhradně definovány populární kulturou: televizí, filmy a dalšími masmédií včetně videoher. Schopnost těchto výjevů proměnit kolektivní psyché v kombinaci s faktem, že vědci obvykle neumí moc dobře sdílet své příběhy (kultura, stejně jako příroda nemá ráda prázdno), zapříčinila, že veřejná představa o vědcích vychází především z filmů a televize než z čehokoliv jiného.

Vyobrazování vědců se za ta léta změnilo. Od svých prvopočátků byly filmy posedlé představou šíleného vědce nebo lékaře. Už v roce 1910 byl na stříbrná plátna kin uveden *Frankenstein*. Studio Thomase A. Edisona vyprodukovalo